

SZÉKASZÓ

KARCFALVI-CSÍKJENŐFALVI KISÚJSÁG

KOSSUTH LAJOS ÉS AZ 1848 – 1849-ES SZABADSÁGHARC

Az 1848-1849-es forradalmi évek szorosan összefüggenek Kossuth Lajos ezirányú tevékenységével. A történészek különböző módon vélekednek szerepéről a forradalom időszakában. Köztudott, hogy Kossuth mindvégig elvi ellentétben volt gróf Széchenyi Istvánal még a harmincas évektől, de sokáig Petőfivel sem rokonszenvezett. Mégis a magyarországi forradalom és szabadságharc egyútvé kovácsolta őket és más reformereket, mint például Wesselényi Miklós, Deák Ferenc, vagy gróf Battyhány Lajos.

Mindezekkel kapcsolatban nézzük, hogyan is alakult Kossuth politikai pályafutása. Ezt megismerni vissza kell tekintenünk az 1820-as évek végére, amikor egy eperjesi és egy rövid pesti kitéró után már Zemplén vármegyében, mint ügyész és vármegyei táblabíró működött. A zempléni megyegyűlésen hangzott el első, ma is ismert politikai szónoklata.

Tulajdonképpen politikai karrierje az 1832-ben a Pozsonyban összehívott országgyűlésen kezdődött. Zemplén vármegye főnemesei azzal a megbízatással küldték oda, hogy adjon hírt számukra az országgyűlés eseményeiről. Közben Pozsonyba költözött, s hamarosan aktív tagja lett az első igazi reformországgyűlésnek. A haladó eszmék és a nemzeti érzés terjedéséhez nagyban hozzájárultak Kossuth tudósításai, amelyeket magánlevélként írt meg az Országgyűlési Tudósításokban. 1836-ban az országgyűlés befejeztével Kossuth Pestre költözött, ahol ügyvédeskedett, s közben beszámolókat írt, amelyeket a Törvényhatósági Tudósításokban jelentetett meg. Mindezeket a bécsi kormány nem nézte jó szemmel, először az országgyűlési ifjak vezetőit tartóztatta le Wesselényivel együtt, majd Kossuthot is hűtlenségi perbe fogták és több évi börtönbüntetésre ítélték.

Miután 1840 májusában amnesztiával kiszabadult, a Pesti Hírlap szerkesztője lett és cikkeiben a nemzet érdekeit szolgáló gazdasági és társadalmi fejlődés fontosságát hangsúlyozta. Továbbra sem hagyta fel politikai törekvéseit, s Széchenyivel való vitája a magyar liberalizmus első jelentős programeltérését eredményezte. Széchenyi egy mérsékelt reform értékrendet vallott, Kossuth pedig a köznemesség érdekeit hirdette, de úgy, hogy az érintette a társadalom alsóbb rétegeit is. Politikai programja az érdekegyesítés volt, miszerint a nemességnek meg kell egyeznie a jobbágyossággal, fel kell számolni a jobbágyok és nemesek ellentéteinek okait.

Kossuth Lajos azt üzenté:

Kossuth Lajos azt üzenté
Elfogyott a regimentje.
Ha még egyszer ezt üzeni,
Mindnyájunknak el kell menni!
Éljen a magyar szabadság!
Éljen a haza!

Esik eső karikára
Kossuth Lajos kalapjára.
Valahány csepp esik rája,
Annyi áldás szálljon rája!
Éljen a magyar szabadság!
Éljen a haza!

Kossuth Lajos íródeák.
Nem kell néki gyertyavilág:
Megírja Ő a levelet
A ragyogó csillag mellett.
Éljen a magyar szabadság!
Éljen a haza!

Kossuth Lajos azt izente
Hibádzik a regimentje
Ha hibádzik kettő-három
Lesz helyette harminchárom
Éljen a magyar szabadság
Éljen a haza!

Magyarország, édes hazám,
Néked szült és nevelt anyám.
Négy esztendő nem a világ,
Enyém lesz a legszebb virág!
Éljen a magyar szabadság!
Éljen a haza!

Kossuth Lajos aranybárány,
Aranybetű van a vállán!
Aki egyszer elolvassa,
Az lesz majd a Kossuth fia!
Éljen a magyar szabadság!
Éljen a haza!

Megállj, német, cudar német,
Ér még pálfordulás téged!
Villog Kossuth fényes kardja,
Őrt áll a magyar angyala!
Éljen a magyar szabadság!
Éljen a haza!

folytatás az 1. oldalról

Időközben az események felgyorsultak és a politikai hangulat Kossuthnak kedvezett, de Széchenynek, mint a legnagyobb magyarnak korszakalkotó művei a polgári átalakulás szerves és egyben maradandó részévé váltak. Kossuth, amint tudjuk, személyesen nem vett részt a pesti március 15-i eseményeken, mert éppen azon a napon egy népes küldöttség élén Pozsonyból Bécsbe utazott, hogy az országgyűlésen elfogadott törvényjavaslatokat szentesítse a királlyal. Így a pesti forradalom pillanatnyi győzelme megkönnyítette az országgyűlés küldöttségének bécsi útját, ahol az uralkodó és az udvari tanács elfogadta a Kossuth által előterjesztett pozsonyi országgyűlési

határozatokat. Mindezek után a király kénytelen volt kinevezni az első miniszterelnököt, gróf Batthyány Lajost, aki megalakította az első független felelős magyar kormányt, melynek többek között tagja volt Kossuth és Széchenyi is.

A reform kormány dolgozott, de a harcok továbbra sem csitultak el. Közben 1849 április 14-én a Debrecenbe áthelyezett országgyűlés Kossuth Lajost Magyarország kormányzójává választotta. A bécsi udvar nem nyugodott bele Magyarország függetlenségének kinyilvánításába. Újra szervezte haderőit és az orosz cári hadak segítségével véget vetett a magyar szabadságharcnak, kivégetve annak több katonai és civil vezetőjét, közöttük a 13 aradi vértanút, valamint gróf Batthyány Lajost.

Kossuth az 1849. augusztus 13-i fegyverletétel után még Magyarországon tartózkodott, de ezt követően, vagyis augusztus 17-én átlépte Turnu-Severinnél a török határt és emigrációba vonult, s még az 1867-es kiegyezés után sem tért haza. 1894. március 20-án, 90 éves korában érte a halál Torinóban (Olaszország). Hamvait Budapestre szállították és 1894 április 1-én a Kerepesi úti temetőben helyezték örök nyugalomra. Élete szinte az egész XIX. századot átfogja, élettörténete a reformkor, a szabadságharc, az osztrák önkényuralom és a kiegyezés történetével szövi egybe.

Halálának 114. évfordulóján tisztelettel adózunk emlékének.

NÉMETH SZILVESZTER

EGY NÉV, AKIRŐL KEVESET TUDUNK

Községünkben, mint bárhol a világon, ahol magyarok élnek, minden évben megemlékezünk az 1848-1849-es magyar szabadságharc hőseiről, áldozatairól. Ezt tesszük, amikor március 15-én az ünnepi szentmise után a templomkerítésben megkoszorúzzuk az ott nyugvó **honvédszázados síremlékét**, majd lent a kopjafánál forradalmi versek és énekek elhangzása közepette idézzük fel az akkori eseményeket.

A történészek feljegyzéseinek köszönhetően jól ismerjük azok neveit, akik életüket áldozták a harc mezején, vagy megtorlásként a kivégző osztagok előtt lelték halálukat. Vannak azonban olyanok is, akiknek nevét homály fedi, és akiről vajmi keveset tudunk, mint például az a honvédszázados, akinek síremlékét mi is megkoszorúzzuk. Nevét nem találjuk a történelemkönyvekben, pedig hazánkfiáról lévén szó, többet szeretnénk tudni róla. Ezért is néztünk utána kilétének, és részben felkutattuk közvetlen rokonait, leszármazottait.

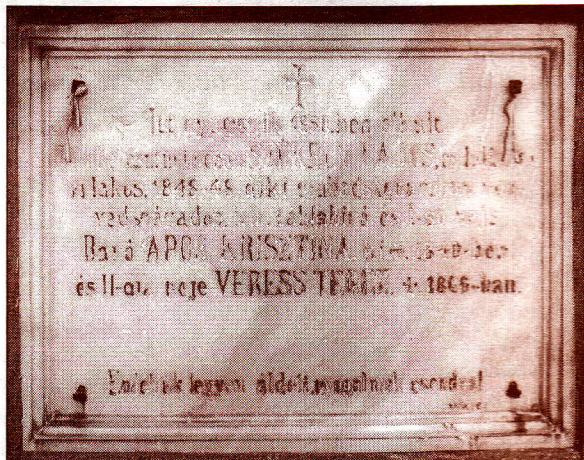
Nos, SZÉKELY LAJOS-ról – mint ahogyan az kiténik a síremléki feliratból is – tudjuk, hogy honvédszázadosként harcolt 1848-1849-ben a szabadságért. Egy Maros megyei kis községből, Pókakeresztúrról, nemesi családból származik. Valószínű jogi és katonai végzettséggel rendelkezett, Csikdánfalván családot alapított, és mint királyi táblabíró működött. Hogy sírhelye miért van éppen Karcfalván azzal magyarázható, hogy Dánfalva akkor még a Nagybol-

dogasszony egyházközséghez tartozott, s csak jóval később, az ottani templom építése után önállósult. Feltételezhető, hogy 1850-ben Potyó Ferenc akkori plébános és egyben felcsíki főesperes a honvédszázados közéleti érdemei miatt temette a templomkerítésen belül.

Ugyancsak ebben a sírban nyugszik első felesége, báró Apor Krisztina, aki 1840-ben halt meg. Az Apor bárók még a XVII. század elején költöztek Bálványos várából Torjára, ahol már akkor udvarházuk és kiterjedt birtokaik voltak. Második feleségét, Veress Terézt is ebbe a sírba temették 1866-ban Keresztes Márton papságának idején, aki több mint 25 éven át buzgó lelkipásztora volt a hitközségnek. Emlékkeresztje a kötetetőben az anyakereszt mögött ma is jól látható.

Székely Lajosról nem tudjuk pontosan, hogy mikor született és hány éves korában halt meg. Katonai pályafutásáról azonban feltételezzük, hogy Csikszéken 1848-ban részt vett a Habsburg-ellenes önvédelem megszervezésében, majd később, 1849-ben csatlakozott Bem tábornok erdélyi hadjáratához.

Ennek bizonyítását azonban bízzuk a történészekre. Arról, hogy tulajdonképpen hol vett részt a harcokban, nem találtunk feljegyzést, de Albert Ernő

múlt évben Dánfalváról megjelent könyvében említést tesz arról, hogy az 1848 június 15-i csíksomlyói nagygyűlés után a csíki falvakban csendőrbiztosokat választottak, Dánfalván Székely Lajost. Ennél többet tudunk viszont leszármazottairól. Dánfalván a Szaniszló család birtokában van néhány hiteles dokumentum, amelyekből érdekes dolgok derülnek ki Székely Lajos családfájáról. A honvédszázados leánya, Székely Anna-Karolina (korabeli fénykép van róla) felesége volt Szöcs Ferenc hadnagynak, aki békeidőben Dánfalván a falu bírója volt. Székely Anna sírhelyét nem ismerjük, ellenben tudjuk, hogy menyé, leány nevén Szabó Vilma a kötetető nyugati részén van elhantolva. Sírhelye ismeretlen. Megjegyzendő, hogy a Székely család tagjai előszeretettel viselték a Pókakeresztúri előnevet. A gázszerelvények között találha-

folytatás a 3. oldalon

folytatás a 2. oldalról

tó még a Pókakeresztúri Székely András neve is, aki 85 éves korában halt meg Dánfalván, valamint Puskás Antal-né, született Pókakeresztúri Székely Antónia gyászjelentője. Ő Gyergyóditróban halt meg 1914. február 17-én és ott is van eltemetve. Feltételezhető, hogy férjén keresztül rokoni leszármazottja volt Puskás Tivadarnak, a telefonközpont és vezetékes rádió európai feltalálójának.

A Szaniszló családnál (akiknek Székely Lajos szépnagyapjuk, Apor Krisztina szépnagyanyjuk volt) lévő adatokból tehát kitűnik, hogy a Székely család tagjai többségükben Dánfalván, vagyis az akkori Nagyboldogasszony egyházközségben éltek, de egy-egy birtoklevél, területvásárlási szerződés vagy gyászjelentő alapján megállapítható, hogy rokonságuk nemcsak Dánfalvára, hanem Ditróra, Rákosra, Madéfalvára, vagy éppen Karcfalvára is kiterjedt.

Ezúttal köszönjük Szaniszló Lászlónak, hogy a tájékoztató jellegű anyagokat rendelkezésünkre bocsátotta.

Németh Szilveszter

A SZURKOLÓKAT ÉRDEKLI

Az év elején megjelent 4-es számú törvény alapján, a sportrendezvényeken részt vevő nézők pénzbírsággal sújthatók a mérközéseken elkövetett erőszakos cselekményekért. Ha egy sportrendezvényen, vetélkedőn verekedés történik, a törvényszegő drukkerek 80 lejtől 3000 lejig terjedő büntetésre számíthatnak, akár a köz javára végzett munkára is ítéltetők. Ugyanakkor hat hónaptól két évig ki is tilthatják őket a sportpályákról.

Az új jogszabály szerint az erőszakos cselekmények nyomán a rend helyreállítása a csendőrség feladata. Vigyázzunk tehát nálunk is a sportrendezvényeken történő bekiabálásokra, a trágár szavak használatára.

Petőfi Sándor A SZÉKELYEK

Nem mondom én: előre székelyek!
Előre mentek úgyis, hős fiúk;
Ottan kíván harcolni mindegyik,
Hol a csata legrémesebben zúg.
Csak nem fajult el még a székely vér!
Minden kis cseppje drágagyöngyöt ér.
Ugy mennek a halál elébe ők,
Amint más ember menyegzőre mén;
Virágokat tűznek kalapjaik
Mellé, s dalolnak a harc mezején.
Csak nem fajult el még a székely vér!
Minden kis cseppje drágagyöngyöt ér.
Ki merne nekik ellenállani?
Ily bátorságot szívében ki hord?
Mennek, röpülnek, mint a szél, s üzik
Az ellenséget, mint a szél a port!
Csak nem fajult el még a székely vér,
Minden kis cseppje drágagyöngyöt ér!

HAGYOMÁNYÁPOLÁS

Népi kultúránkat ápolni, szívvel és szeretettel megőrizni eleinktől ránk maradt értékeket, mindnyájunk kötelessége. Amikor a gyermek énekel, vagy dallmokat talál ki, játékos zenei alkotása magyar nyelvi és zenei sajátosságokat tükröz, ugyanolyan észrevétlenül tanulja, mint anyanyelvét. „A dalhagyományban sok század érzelmi tökéletesre csiszolt formában élnek örök életet. Mennél többet oltunk belőle az ifjú lélekbe, annál jobban a nemzethez kapcsoljuk.” – vallja Kodály Zoltán. Nagy a játékok tisztán emberi értéke; fokozzák a társas érzést, életörömet.

Napjainkban a technikai csodákkal megáldott, számítógépes, modern világban nagyon lecsökkentek, helyenként teljesen megszűntek a népi játékok, népdaléneklés hagyományos dallamai, eredeti játszási lehetőségei, ma többnyire intézményesen történik.

Ezért választottuk az óvónők továbbképzési témájaként a népi játékokat, zenei hagyományápolást. 2008. febr. 20.-án a karcfalvi óvoda adott otthont a „Csipike” óvónők mentorközösség módszertani körének, melyen az előadást és játékok tanítását a karcfalvi óvónők tartották, a népi varrottasokkal, szöteményekkel és gyermekmunkákkal díszített csoporttermekben. Meghívtak voltak a 85 éves Antal Ferenc és fele-

sége, Erzsébet, akik eredeti módon adták át óvodáskori élményeiket, a megőrzött ősi hagyományokat. Befejezőben a kiválókatott játékműanyag begyakorlására került sor. Szeretnénk bővíteni a helyi magyar népi játékgyűjteményt, ennek érdekében felkérjük, hogy aki szívügyének tekinti a hagyományápolást, és ismer ilyen jellegű játékokat, juttassa el hozzánk.

A népi játékokkal nem a poros, elavult, régi világot akarjuk visszahozni, hanem kimenteni belőle azt, ami a gyermek általános szükségletét elégíti ki, amelyekben ő maga kreatívvá válhat, újra érezheti, hogy közösséghez tartozik. Ezek segítenek feloldani az esetleges antiszociális megnyilvánulásokat mint: féltékenység, feszültség, visszahúzódo hajlam, vagy ennek ellenkező végleteit: agresszivitás, intolerancia, képtelenség az együttműködésre.

Ami lesz, nem valószínű meg, csak annak felhasználásával ami volt. A játék út a gyermek számára, annak a világnak a megismeréséhez, amelyben élni fog. „S nem szüntem örvendezni magamon, hogy ami tetszik, azzá változom.” (Szabó L.)

Hadd kívánjam mindannyiunknak, hogy keressük népi kultúránkban a lehetőségeket és őrizzük meg örökségét.

Jaszénovics Terézia

EMLÉKEZETES KONCERT TEMPLOMUNKBAN

Történelmi eseménynek is nevezhető az a koncert, amelyet a gyermekfúvószenekar adott elő a templomban, majd este a jenőfalvi kultúrotthonban a múlt év karácsony másodnapján.

Annak ellenére, hogy a zenekart még láttuk fellépni, amikor csak néhány

bemutatott dallal hívták fel magukra a figyelmet, az említett napon igazi koncertet adtak a gyermekek. Maradandó élmény volt számukra, hogy zenekari egyenruhába öltözve mutathatták be szüleik, rokonaik, a nagyközönség előtt repertoárjukat. Talán ez volt számukra

az a pillanat, amelyre majd idősebb korukban is visszaemlékeznek, s a fényképeket mutatva gyermekeiknek, unokáiknak, büszkén mesélnek első templomi fellépésükről.

A következőkben beszéljenek a zenekar tagjai.

← BÁLINT ZOLTÁN, karvezető:

– Az elmúlt év márciusában kezdtük a próbákat, előzetesen kiválasztottuk azokat a gyermekeket, akiknek zenei hallása és a kotta ismerete lehetővé tette a fúvóshangszerek kezelését. Nem volt könnyű a kezdet, eleinte néhány órát a szeredai zenetanárok is besegítettek. Mondhatom, meg vagyok elégedve munkájukkal. Sokat gyakorolunk, ami komoly erőfeszítést igényel minden gyermektől, hisz a tanuláson kívül a próbákon helytállni, esetleg még más tevékenységet végezni, vagy sportolni is nem könnyű feladat. Ugyanakkor a szervezett zenetáborokon is részt veszünk, ahol sok szakmai dolgot megtanulnak a gyermekek.

A hangszerek újak, értékük meghaladja az 1 milliárd régi lejt. Ezek megvásárlását a helyi tanács, a karcfalvi és jenőfalvi közbirtokosság, a Bartalis család és más helyi magáncégek, valamint a gyermekek szüleinek anyagi támogatása tette lehetővé. Az anyagi segítséget az elkövetkezőkben is bárkitől elfogadjuk. Ezidáig több mint 20 éneket, dalt tanultunk, de lehetőség van repertoárunk további bővítésére is.

↑ BARTALIS BALÁZS

– Én még csak 9 éves és harmadik osztályos vagyok, de szeretek a többivel együtt zenélni. Hangszerem a TUBA. Később kezdtem, mint a társaim, de remélem, utolérem őket a hangszerrel való bánásmódban. Benne vagyok még a gyermek-hokicsapatban is, nyáron pedig focizok.

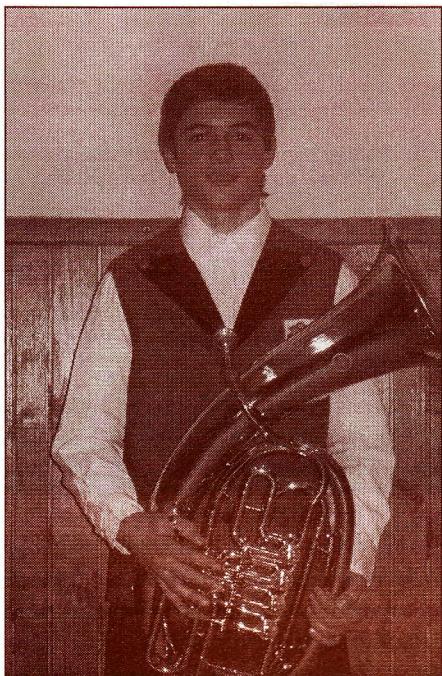
← BARTALIS LEVENTE

– Tizenkét éves, VI.A osztályos tanuló vagyok. A zenekarban VADÁSZKÜRTTEL játszom már kezdettől. Szeretek zenélni, de benne vagyok a helyi gyermek-hokicsapatban is, rendszeresen járok edzésre. Az iskolában elég jó jegyeim vannak, igyekszem az időmet szüleim segítségével úgy beosztani, hogy mindenütt megfeleljek a követelményeknek.

BÁLINT BERNADETTE →

– 15 éves vagyok, a Márton Áron Katolikus Gimnázium IX. osztályába járok. Az ingázás és a tanulás nem könnyű, nagyon el vagyok foglalva, de szívesen részt veszek az édesapám vezette zenekarban, ahol FUVOLÁN játszom. A népművészeti iskolában zongorázni is tanulok, utolsó éves vagyok. Mindezek mellett szeretek énekelni, olvasni és korcsolyázni.

↑ **BÁLINT ISTVÁN**

– 14 éves, VII. A osztályos vagyok. Édesapám a BARITONRA osztott be, azzal gyakorolok. A népművészeti iskola végzőse is vagyok, és zongorázni is tanulok. Szeretek hokizni, a helyi gyermek-csapat kapitánya vagyok.

↑ **BÍRÓ ZSOLT**

– A csíkszeredai Segítő Mária Gimnázium IX. osztályos tanulója vagyok, 15 éves. Ezen kívül beiratkoztam a népművészeti iskolába is, ahol az első éven trombitázni tanulok. Itt a zenekarban SZÁRNYKÜRTÖN játszom. Igaz, nem mindig jövök a próbákra, mert bentlakó vagyok, de a népművészetben is tudok gyakorolni.

↑ **BÍRÓ SZABOLCS**

– 12 éves, VI. B osztályos tanuló vagyok. Én a SZAXOFONT választottam, nagyon szeretek rajta játszani, a próbákon rendszeresen részt veszek. Hobbim a számítógép, de szívesen járok sízni és korcsolyázni.

BOTH SZILÁRD →

– A VII. B osztályba járok, 12 éves vagyok. A hangszerek közül a SZAXOFON tetszett meg, azon gyakorolok a próbákon. Télen szeretek korcsolyázni, nyáron pedig a szüleimnek segítek.

↑ **FARKAS NÁNDOR**

– 14 éves vagyok és a VII. A osztályba járok. Hangszerem az EUFÓNIUM. Nem ismertem ezt a fúvós hangszert, de megtanultam rajta játszani. Nem sok a szabadidőm, mert télen majdnem minden nap Csíkszeredába járok hoki edzésre, ahol a Sportklub ifjúsági csapatában játszok.

↑ **BOTH CSABA**

– A VI. A osztályba járok, 12 éves vagyok. Kezdetől gyakorolok a többi társaimmal együtt, a TROMBITÁN játszom. A zenélésen kívül hobbim még a hoki, oda is rendszeresen járok edzésre.

↑ **BOGDÁN ISTVÁN**

– EUFÓNIUMON játszom, 13 éves vagyok, VI. A osztályos. Szerencsére jól megy a tanulás is, másképpen nem biztos, hogy a zenekar tagja lennék.

↑ **FERENCZ ELVIRA**

– 13 éves, VI. A osztályos tanuló vagyok, és FUVOLÁN játszom. Valamivel később csatlakoztam a zenekarhoz, de nem bántam meg, mert szeretek velük együtt lenni. Szabad időmben rajzolok, a TV-ben filmeket nézek.

↑ **GÁBOR MELINDA**

– A VIII. osztályba járok, 14 éves vagyok. A zenekarban KLARINÉTEN játszok. Ezen kívül zongorázni is tanulok. A tanulással sincs gond, elég jó jegyeim vannak.

↑ **GIDRÓ MÓNIKA**

– 13 éves, VI. A osztályos vagyok, KLARINÉTEN játszok és már kezdettől részt veszek a próbákon. A zenélés mellett szeretek korcsolyázni, rajzolni, édesapámnak a kinti munkákban segíteni.

↓ **GÁBOR SZIDÓNIA**

– Hatodikos vagyok, 13 éves és FUVOLÁN játszom. Még a próbák előtt jóval beiratkoztam a népművészeti iskolába, ahol IV. éves vagyok, és zongorázni tanulok. Ezen kívül szeretek télen korcsolyázni, anyukámmal főzőcskézni, nyáron az udvaron kertészkedni.

↑ **GYENGE ERVIN**

– 11 éves és V. osztályos vagyok. A zenekarban a XILOFONHOZ és a CINTÁNYÉRHOZ osztottak be. A népművészeti iskolában gitározni tanulok, ott most végzem a II. osztályt. Ezekon kívül a hoki csapatban is benne vagyok, s ezért nem sok a szabad időm.

↑ **GÁBOR ANDREA**

– Már kezdettől FUVOLÁN játszom, 11 éves és IV. osztályos vagyok. Hobbim a számítógépen játszani, a világhálón kerregélni.

↑ **GYENGE BERNÁT**

– Nyolcadik A. osztályos vagyok, 13 éves. A zenekarban KLARINÉTEN játszom már a kezdettől. Én is a népművészetiben II. éves vagyok, a szintetizátoron próbálok zenei tudásomat gyarapítani. Sok szabad időm nincs, mert a hokicsapatban is játszom.

→ **KELEMEN KINGA**

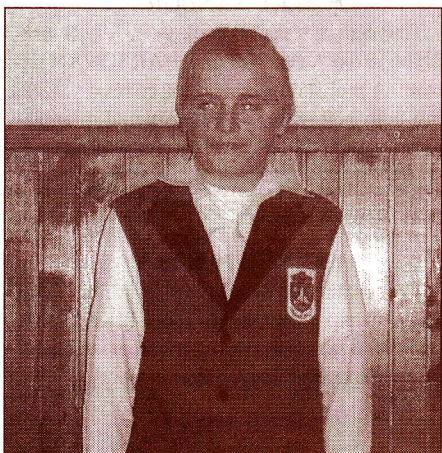
– Tizenkét éves vagyok és a VI. A osztályba járok. A zenekarban FUVOLÁN játszom, de mellette szeretek rajzolni és nyáron lovagolni.

↑ **MÁRK ZOLTÁN**

– A Segítő Mária Gimnázium IX. osztályába járok, hazulról ingázok. A zenekarban TROMBITÁVAL játszom. Én is később kezdtem társaimnál, remélem több gyakorlással utolérem őket. Szeretek hokizni, focizni, nyáron pedig a mezei munkákban részt venni.

↑ **LUKÁCS BOTOND**

– Tizenhárom éves, VI. A osztályos vagyok. Hangszerem a NAGYDOB. Szeretek TV-t nézni, télen pedig hokizni. Jelenleg benne vagyok a gyermek hoki csapatban, edzésre rendszeresen járok.

↑ **LUKÁCS CSABA**

– A VI. A osztályba járok, 13 éves vagyok és a SZAXOFONON szopránban játszom. Szeretek focizni, hokizni, a jégpályán szabadon korcsolyázni.

KATÓ DALMA

– A Nagy István Művészeti Líceumban XI. osztályos vagyok, 17 éves. Fuvolázni és zongorázni tanulok az iskolában, a zenekarban is FUVOLÁN játszom. Már V. osztályos koromtól zenélek, jól ismerem a kottát. Bentlakásban vagyok, s ha nem is tudok részt venni mindig a próbákban, könnyen bekapcsolódom az előadásokba. Nagyon elfoglalt vagyok, délután az osztályban, délután pedig zeneórákon és zenegyakorlatokon veszek részt.

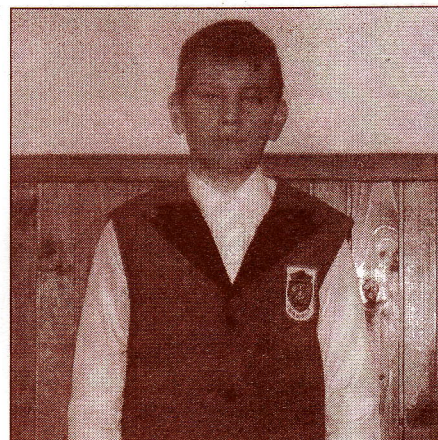

↑ **KOSZA CSONGOR**

– Hatodik B osztályos vagyok, 13 éves. A zenekarban a HARSONA a hangszerem. Szeretek próbákra járni, tetszik hogyan tanítanak meg egy-egy ismeretlen dallamra. A tanulással nincs nagy gond, elég jók a jegyeim. Szeretek a számítógépen játszani, focizni.

SZABÓ KAMILLA

– Tizenhárom éves vagyok, a VI.A osztályba járok és a zenekarban KLARINÉTEN játszom. Szabad időmben szeretek a számítógépen játszani.

↑ **SÜKET SZABOLCS**

– Tizenkét éves, VI.A osztályos tanuló vagyok A karvezető már kezdettől a JAZZDOBOT ajánlotta, így azzal veszek részt a próbákban és természetesen az előadásokon. Egyelőre az időmet be tudom osztani úgy, hogy a tanulásban se maradjak le.

↑ **MÁRTON KATINKA**

– Tíz éves vagyok és negyedik osztályos. Szeretem a zenét és ezért jelentkeztem a zenekarba, ahol FUVOLÁN játszom. Rendszeresen járok a próbákra. Kedvenc szórakozásom még a korcsolyázás, de szívesen olvasok, főleg a meséskönyvek érdekelnek.

↑ SZENTES ANDOR

– Tizenöt éves vagyok és a dánfalvi gimnázium IX. osztályába járok. Hangszerem a TUBA, amelyen szívesen játszom. A zenélésen kívül részt veszek a helyi hokicsapatban, nyáron pedig szüleimnek segíték a mezei munkákban, a termés betakarításában.

↑ VÍZI XÉNIA

– Tizenhárom éves vagyok, a VI. A osztályba járok. A zenekarban KLARINÉTEN játszom és már az induláskor elhatároztam, hogy végig kitartok a csapatban. A tanuláson túl kedvenc szórakozásom a gyöngyfüzés és a TV nézés, ahol a mesefilmeket kedvelem.

↑ SZÓPOS ARNOLD

– Tizennégy éves, VII. B. osztályos tanuló vagyok. A TROMBITA az én hangszerem, szeretek rajta játszani. Más különös hobbi nincs, néha táncpróbákon veszek részt az iskolában.

↑ FARKAS MELINDA

– 18 éves vagyok és a csíkszeredai Művészeti Líceum XII. A osztályába járok. Oboán tanulok, ami a fő szakom, de zongorázni is tanulok. Részt veszek az iskola énekkarában. Az itthoni zenekarban OBOÁN játszom.

← MÁRTON BENEDEK

– Második osztályos és 8 éves vagyok. A zenekarban a TAMBURIN kezelését bízták rám, ezzel gyakorolok és részt veszek az előadásokon. A tanuláson kívül szeretek a számítógépen játszani, judózni, de nem vetem meg a focit és a hokit sem.

↑ SZEKERES ISTVÁN

– Tizenkét éves, V. A. osztályos vagyok. A hangszerek közül a VADÁSZKÜRT jutott nekem. Elég nehéz megszólaltatni, de szeretem fűjni. Szabad időmben hokizok, benne vagyok a helyi csapatban. Különbösen a vakációt igyekszem mindig hasznosan tölteni.

↑ JÉRÉ NÁNDOR

– Tizenhárom éves vagyok és a VI. B osztályba járok. A zenekarban a HARSONÁN játszom. A próbákon is rendszeresen részt veszek, ami nem befolyásolja kedvezőtlenül a tanulósomat. Szerintem elég jó jegyeim vannak.

↑ SZŐCS ZSOLT

– A Nagy István Művészeti Líceum IX. osztályában rajtot tanulok, 15 éves vagyok. Itthon a zenekarban SZÁRNYKÜRTELEL (trombita) játszom.

A 2008-as évben csatlakoztak a zenekarhoz:

TAMÁS ANDOR

– Harmadik osztályos és 9 éves vagyok. A zenekarban még kezdő vagyok, nemrég kapcsolódtam be, de remélem, hogy rendszeres gyakorlással utólrhetem a többieket. Hangszerem a TROMBITA. A tanuláson kívül zongorázok, és hokizok, valamint nagyon szeretek rajzolni.

SZŐCS ÁKOS

– Kilenc éves vagyok, III. osztályos tanuló. Nemrég kapcsolódtam be a zenekar próbáiba. Az egyik TROMBITA használatát bízták reám, remélem idővel megfelelek a karvezető elvárásainak. Benne vagyok a helyi gyermek-

hokicsapatban, de szeretek még focizni és a számítógépen játszani.

BARTALIS RÉKA

– IV. osztályos tanuló vagyok. Az idén csatlakoztam a zenekarhoz, ahol PIKKOLÓN játszom. Szabadidőmben zongorázni tanulok, és táncolok, amit nagyon szeretek.

JÉRÉ ANETT

– A jenőfalvi általános iskola IV. osztályába járok. Én is kezdő vagyok még a zenekarban, de rendszeresen gyakorlok, hogy lehetőleg utólrjem a többieket. Hangszerem a FUVOLA. Más hangszeren is játszom, két éve zongorázok, de mindez nem zavarja a tanulmányaimat, hisz jól megy a tanulás is.

Sík Sándor
Rózsakoszorú

Minden ige már betellett.
Az elgördült szikla mellett
Két fehér angyal lebeg.

És felevén egy a másnak,
Énekelnek és hárfáznak
Szép angyali éneket.

„Jaj, hogy hullott drága vére
Gethsemáne friss fűvére!
Keresztények sírjátok!”

„Szel a felhőt szerte fújja.
Él a Krisztus! Alleluja!
Emberek! Feltámadott!”

„Véres ajkán ostoroknak
Izzó gyöngyszemek csorognak,
Forró vére földre hull.”

„Fényben fürdik fönna a Tábor,
Zeng az ég és zúg a távol:
Fényes felhőn száll az Úr.”

„Vérzi főjét ráfonódva
Sebzó tüskék szörnyű csókjá.
Szánjátok meg, emberek!”

„Szeretetét ránklehelte:
Ég a pünkösdi izzó Lelke,
Zúgnak élő nagy szelek.”

„Nézd a véres nagy keresztet!
Jaj, sebes két térdre reszket,
Jaj, le kell roskadnia.”

„Rózsaszínű fellegekben
A mosolygó mennybe lebben
Asszonyunk szűz Mária.”

„Föld megindul, holt megéled.
Jaj, kereszten függ az élet!
Minden elvégeztetett.”

„Énekelnek alleluját,
Boldogasszony koszorúját
Szép angyali seregek.”

Így dalolt az angyaléneke,
És mindenképp figyelnek,
Fű, fa, virág hallgatott.
Minden hívek koszorúja
Énekelje: Alleluja!
Él az Úr! Feltámadott!

HÚSVÉT, HITÜNK ÖRÖME

A názáreti Jézust üldözték, elfogták, megalázták, kicsúfolták, kínozták, keresztre feszítették, megölték, de Isten feltámasztotta Őt.

Lehet Őt sírba temetni – de bár sírjára követ hengerítettek, az Isten feltámasztását nem lehet megakadályozni.

Az Isten maga az élet. Ő életet ad, éltet és újraéleszt. Azért mert Isten örök,

az élete soha el nem múlik. Ebben az életben részesültünk és az élet teljességére meghívást kaptunk. Ez a mi Istenünk, az erős, hatalmas, halhatatlan, élő Isten, az egyetlen Úr! Neki hála és dicsőség mindörökké! Erről szól az örömteli és diadalmas húsvéti Alleluja!

Szungyi László

Boldog Ünnepeket kívánok...

Boldog ünnepeket kívánok e háznak,
Itt e csendes hajlék minden lakójának.
Aki együtt éltek csendben, békességben
Köszöntünk titeket a Jézus nevében.
Legelőször is bocsánatot kérek,
Mint hivatlan vendég hozzátok betérek.
De hallottátok-e, nagy öröm szállt át
Hogy a Jézus sírját üresen találták.
Elfordult a nagy kő, nincs ott a nagy halott,
Az Isten fia volt, mert ő feltámadott.
Azért jövők el én is tihozzátok,
Hogy ezt az örömhírt is megtudjátok.
Örvendeztetek ti is mind, Istenfélő lelkek
Meglássátok majd tőle jutalmat nyertek.
E tövises úton úgy félre vezettem,
A legfőbb dolgot szinte elfeledtem.
Úgy hallottam, van itt egy szép kislányka,
Hogyha megengedik vizet öntök rája
Társaságom díja piros tojás legyen,
Ha egyet is adnak, megköszönöm szépen.

(Süket Szabolcs, VI. A. osztály)

Felbredtem álomból,
Felkeltem ágyamból,
Kinéztem az ablakon
És láttam, hogy a virágok hervadtak.
Elhatároztam meglocsolom őket,
Felöltöztem szépen, rózsavizet vettem,
Kimentem hozzájuk és megkérdeztem:
Szabad-e locsolni?
(Bálint Szabolcs VI.A. osztály- saját vers)

Húsvét másodnapján
Régi szokás szerint
Kedves lányok
Jó szívvel fogadjátok
A locsoló legényt.
Illatos permetet szórok tirátok
Attól illatozzatok
És el ne hervadjatok.
Ha mindezért egy piros tojást kapok,
Máris hálásan és boldogan távozok.
(Lukács István Csaba VI. A. osztály)

Szép a piros pipacsvirág, szép a gyöngyvirág is,
Szép virág a rezedá, de szép a tulipán is.
Ám a legszebb virág az itt áll előttem,
Soha nem fog elhervadni, ha én megöntöztem...
(Mihály Norbert Árpád VI.A. osztály)

Kelj fel párnáidról szép ibolya virág,
Nézz ki az ablakon, milyen szép a világ.
Megöntözlek az ég harmatával,
Teljen a tarisznyám szép piros tojással.
(Daczó Hunor VI. A. osztály)

Szifon a kezembe,
Kölni a zsebembe,
Gyere ki az útra,
Világnak legszebb lánya.
Ha nem jössz ki azonnal,
Meglocsollak szifonnal,
A szifonom nem üres,
A blúzod lesz vízes.
De ha kijössz azonnal,
Kölnivel locsollak,
Pirostojást a kezembe,
S már el is tüntem egybe.

(Bíró Szabolcs és Kosza Csongor saját verse – VI. B. osztály)

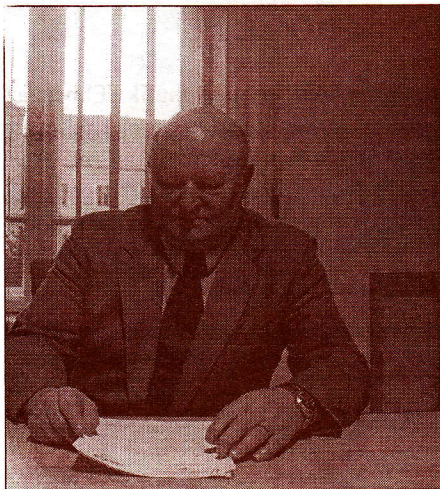
Én vagyok az első testőr
Krisztus Koporsója mellől.
Eljöttem, mert a halott Úr Jézus feltámadott.
Levettem lándzsát, vértet,
Inkább beállok kertésznek,
Sorra öntözgetni járok
Minden nyíló szépvirágot.
Szépvirágot itt is lettem
S örül neki az én lelkem.
S ha szabadna mostan itt
Megöntözném egy kicsit.
Nem kívánok érte mást,
Csak egy szép piros tojást.

Jéré Nándor VI.B. osztály)

Adjon a Jó Isten
Boldog ünnepeket,
Mindenféle jókkal
Lásson el titeket.
Az öreg nagyapám
Ily köszöntőt hagyott,
Örvendjeteke vígan
Jézus feltámadott.
Öröm ez tinéktek,
Énnekem és másnak,
De én is örülök
A hímes tojásnak.
Adjanak hát nekem,
Néhány piros tojást
Hogy jó kedvvel menjek
Az utamra tovább.

(Prímác Mádálina Anisoara VI.A. osztály)

FÜLÖP LÁSZLÓ VICCGYŰJTEMÉNYE

50 év legjobb vicceit gyűjtötte egy csokorba a karcfalvi iskola tanár-igazgatója, és Székelyektől hallottam címen könyvalakban adta ki a góbé észjárás sajtóságosan megfogalmazott vicceit.

Ismertek, vagy nem a könyvben megjelentek, de ha abból indulunk ki, hogy az újszülöttnék minden vicc új, akkor nyugodtan olvashatjuk mi is, hisz mindig találunk egy ilyen gyűjteményben olyanokat, amelyek mindannyiunkat megnevettetnek.

Az esetleges könyvbemutatóról a következő lapszámunkban beszámolunk.

MI IS ÜDVÖZÖLJÜK EGYKORI TANÍTÓNKAT

Miklós Márton

Gondolom, nem veszi rossz néven Miklós Marci bácsi, hogy a múlt év végi könyvbemutatójáról csak most szólnunk, hisz akkori lapszámunk egy-két nappal azelőtt jelent meg. Mindenképpen érdemes azonban megemlíteni, most utólag is az élete nagy részét Csikmadarason töltő nyugdíjas tanítónak, tanárnak a népzene területén végzett munkáját, amely mindannyiunk öröme egy daloskönyvben összegyűjtve maradandót alkotott az utókor számára. De miért is emlegetjük Karcfalván Marci bácsit?

Nos, az idősebb generáció jól emlékszik rá, hisz az 1950-es évek közepétől 6 évet tanított községünkben, ahol ugyancsak oroszlan-részt vállalt az ifjúság nevelésében.

Két újságoldalnyi terjedelelem sem volna elég Marci bácsi, és családja hányattatott életét leírni, hisz a kommunizmus éve alatt sok megaláztatásban, kálváriajárásban volt része. Végül hazatálva tudott csak kibontakozni, ahol népi táncgyűttest, népi zenekart és fűvőzenekart alakított és vezetett sok éven keresztül. Közben népdalokat gyűjtött Madarason, Jenőfalván, Karcfalván és több más csiki községben. Mi falubeliek is jóleső érzéssel nyugtázzuk, hogy első népdalgyűjtését éppen községünkben kezdte még 1958-ban.

Térjünk vissza, azonban az említett daloskönyv bemutatójára, amelyen mintegy 200

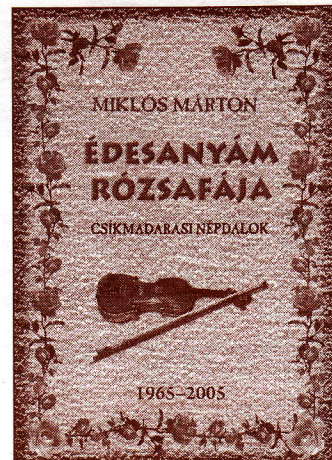
(ritka az a könyvbemutató, ahol ekkora létszámú érdeklődő jelenik meg) helyi és felcsíki résztvevő figyelmét kötötte le e könyvalakban megjelent, és szép borítóval ellátott monográfiai jellegű dalgyűjtemény ismertetése.

A rendkívül stílusos alakban szerkesztett könyv talán betetőzi az idős népdalgyűjtő és karmester több mint 35 éves munkáját, a csikmadarasi Forrás népi együttes élén eltöltött időszakot. Amint a jelen levő neves szakemberek is hangsúlyozták, e népdalgyűjtemény több egy egyszerű daloskönyvnél, ez egy dokumentum gyűjtemény, amelyben megtalálhatók a madarasi és környékbeli falvak művelődési életét megörökítő fényképek, kották és zenei lejegyzések. Mindezek megfelelnek a népzene tudomány kívánalmainak.

Az Édesanyám rózsafája című népdalgyűjteményben a szerző külön fejezetbe sorolja a gyermekdalokat, balladákat, lírai dalokat, katonadalokat, halottas énekeket, ismertette a gyűjtők és előadók neveit és az énekgyűjtés évét.

Ízelítőtül, íme, a könyvből egy lírai dal:

1. Szeredán szapulót raktam, Egész héten mind szapultam. Komámasszonyt oda hívtam,

Kalákával kimosattam.

2. A borjúkat elhajtottam, Komámasszonyt megtaláltam. Vele addig diskuráltunk, Míg a csordát hazavártuk.

3. Jámbor uramnak azt mondtam, Borjúk futtak, s én hajtottam. Jámbor uram es azt mondta, Borjúk futtak, s én hajtottam.

Énekelte: Mészáros Erzsébet, 68 éves, Csikkarfalva, 1958.

Németh Sz.

ÖZVEGY NYUGDÍJASOKAT ÉRINTŐ INTÉZKEDÉS

Havi segélyben részesülhet annak a személynek a túlélő házastársa, aki elhalálása időpontjában a köznyugdíj-rendszer nyugdíjasa volt. A segélyt kérésre folyósítják, amennyiben eleget tesz a következő feltételeknek: a köznyugdíj-rendszer nyugdíjasa, nem kötött újabb házasságot, az elhunyt házastárssal legalább tíz évig együtt volt, nem dolgozik egyéni munkaszerződéses alapon, nem tagja családi vállalkozásnak, nincs ipar-engedélye vagy nem valósít meg jövedelmet különböző szakmai tevékenységből.

Segélyt a túlélő házastárs csak abban az esetben kaphat, ha a köznyugdíj-rendszerben a nyugdíja kisebb, mint 364 lej. A mezőgazdasági nyugdíjasok is segélyben részesülhetnek,

ha nyugdíjuk nem haladja meg a 140 lejt. Mindazok, akik megfelelnek a fentieknek, a következő iratokkal jelentkezhetnek a polgármesteri hivatalnál: a személyazonossági igazolvány másolata, a túlélő házastárs születési bizonyítványának másolata, az elhunyt házastárs halotti bizonyítványának másolata, az elhunyt házastárs nyugdíjszelvényének másolata, a túlélő házastárs nyugdíjszelvényének másolata, nyilatkozat, hogy nem kötött újabb házasságot és nem részesül más nyugdíjból. Mindezeket egy segélynyújtási kérelemmel kell csatolni, melynek megírásában a polgármesteri hivatalnál segítenek és bővebb felvilágosítást is adnak.

ÚJABB 4 ÉVRE MEGBIZATÁS?

Az RMDSZ Csík Területi Küldötteinek Tanácsa a február 28. ülésén döntött, a térségünket, a Megyei Tanács vezetőségében képviselő személyről. Munkámat, tevékenységemet, szándékaimat a csíki települések lakosai munkamegbeszéléseken, különféle üléseken, helyi rendezvényeken, közösen végigharcolt, erőt próbáló tevékenységekben megismerhették.

Úgy látom a székelyföldi magyarság, és ezen belül Csík is eljutott egy új szakasz kezdetéhez. Az elmúlt 17 évben kialakult „politika-csinálási” gyakorlaton mindenkinek változtatnia kell.

Össze kell fognunk! Segítenünk kell gyergyói, udvarhelyi kollégáinknak, illetve tágabb perspektívát tekintve, továbbra is motorja kell maradjunk a Székelyföldi autonóm politizálásnak. Szolidárisak kell legyünk nemzetársainkkal, éljenek bárhol is Erdélyben, Romániában. Szolidárisak kell legyünk egymással, Csíkban is, város a faluval, falu a várossal, Alcsík Felcsíkkal, Gyimesekkel, Kászonokkal és fordítva. Nagyobb összhangot kell teremtsünk!

A Területi elnökségnek, a megyei tanács vezetőségnek ebben látom értelmét. Összefogni azt, ami összetartozik. Folytatni a nyugodt építkezést, bevonva mindenkit, akinek építő jellegű javaslata van térségünk felemelkedésének elősegítésére.

Az elmúlt négy évben számos területen sikereket értünk el. Elég, csak ha az utóbbi években beindult beruházásokra, közösségi infrastruktúra-fejlesztésekre gondolunk, melyek bár próbára tették polgármestereinket, tanácsosainkat, de kiállták a próbát és nem szalasztották el, a tán soha vissza nem térő alkalmat a kormányzati pénzek felhasználására. Elég, csak ha arra gondolunk, hogy többek között Tánzos Barna és parlamenti képviselőink aktív közreműködésével megvalósul az igazi székelyföldi autópálya, a Kököst Szászréggel összekötő országút modernizációja. Elég, ha arra gondolunk, hogy Korodi Attila aktív támogatásával árvízvédelmi, környezetvédelmi beruházások terén javítani tudtuk pozícióinkat. Elég, ha arra gondolunk, hogy ott vagyunk Brüsszelben Sógor Csaba által, illetve nagyon erős pozíciókkal rendelkezünk az országos

politikában is, mert mi adjuk az RMDSZ második legfontosabb vezetőjét, ügyvezető elnökét, Kelemen Hunort.

Mi adjuk az összes területi szervezet közül a legtöbb államtitkárt, igazgatót, tanácsost a Bukaresti kormányhivatalokban. És a sort folytathatnám, de nem teszem. Mert a legfontosabbnak azt tartom, hogy a Sapientia Tudományegyetem, a Csíksomlyói búcsú, a Csíki hoki által az erdélyi magyarság megmaradása, önbecsülése, nemzettudata szempontjából legfontosabb intézmények is Csíkban vannak, garanciáját adva térségünk társadalmi, gazdasági, szellemi felemelkedésének.

Látunk kell, hogy oktatási, kulturális intézményeink kiépítése, infrastruktúra-fejlesztés terén jól haladunk. Sok időt, energiát, pénzt fektettünk be szellemi életünk, azonosság tudatunk megőrzésére, de sajnos el kell mondani, hogy ezen beruházások még nem jutottak el abba a stádiumban, amikor az emberek mindennapi életében, egzisztenciális boldogulásában is éreztetik hatásukat.

Az emberek boldogulását az segíti, ha gyerekeik hasznosítható, jó fizetést garantáló végzettséget szerezhettek iskoláikban. Az embereket az érdekli, hogy egészségügyi intézményeink jól felszereltek legyenek és kellő számú, szakképzett orvossal, ápolóval rendelkezzenek. Az embereket az érdekli, hogy a munkába járás feltételei adottak legyenek, fejlődjön a térség tömegközlekedése. Az embereket az érdekli, hogy a mezőgazdaságban megtermelt terményt, tejet, a felnevelt állatot jó áron eladhassák, a mezőgazdasági támogatásokat kellő időben igénybe vehessék, és sorolhatnám. A felsorolást tovább folytathatnám!

Úgy látom, minőségi változásra van szükség és a változásban a csíki politikának élen kell járnia. Számos olyan további kérdés van, melyre az elkövetkező hónapokban és a következő négy éves ciklusban meg kell találnunk a választ.

Ehhez kérem a lakosság támogatását. Ehhez kérem a bizalmat.

Borboly Csaba

Csikszereda, 2008. február 29.

KÖSZÖNTŐ

A HARGITA, HARGITA NÉPE napilap alapításának 40. évfordulója alkalmából a SZÉKASZÓ szerkesztői tisztelettel köszöntik a lap volt és jelenlegi munkatársait. Kívánunk az ott dolgozóknak további jó munkabírást, türelmet és kitartást, hogy elődeiket követve marandót alkossanak olvasóik számára.

KARCFALVA KÖZSÉG 2008. ÉVI KÖLTSÉGVETÉSE

Összbevétel 3.324.560 lej, amelyből saját bevétel a helyi adókból 370.970 lej, vagyis az egész összeg 11 %-a. A különbséget az állami költségvetésből fedezik.

A kiadások között nagyobb összeg szerepel, többek között például a tanárok, tanítók fizetése 931.000 lej, utak javítása 100.000 lej, a külső világítás több mint 50.000 lej, a hidak javítása 30.000 lej. A kiadások között van még a szociális munkások, a beteggondozók, a fűtés támogatás, az újházásoknak járó összeg, valamint az újszülöttek utáni u.n „pelenkapénz” kifizetése stb, amely összesen 375.000 lejt tesz ki, vagyis meghaladja a lakosságtól az adó után bevett összeg értékét.

KÖZÉRDEKŰ TELEFONSZÁMOK A KÖZSÉGBEN

Polgármesteri hivatal	378005
Központi iskola	378021
Orvosi rendelő	378025
„Viola” gyógyszertár	378109
Rendőrség	378008
Postaközpont	378015
Takarékpénztár (CEC)	378017
Caritas otthoni gondozó	378373
Karcfalvi közbirtokosság	378127
Jenőfalvi közbirtokosság	378374
Állategészségügyi kör	378093

A FÖLDTÖRVÉNY ALKALMAZÁSA*

Híres, két világháborút és átképzéseket megjárt katonaládájával a csíkszentdomokosi lófő székely leszállt a vonatról, s épp indult hazafelé, amikor megszólítottam:

– Sokat utazik kegyelmed mostanság, ugyanbiza honnan hozza ismét azt a híres ládáját?

– Nem katonáéktól jövök, az biztos. Rég leszereltek engem, rég le vagyok már szerelve. Leszereltek hatvankettőben arról a kicsi birtokról, s most meggyűjtötték vele a bajomat, mert visszaadták, helyesebben: visszavettem... Nálunk a kollektíva olyan hirtelen megsuvadt, úgy jött velünk szembe, hogy nem lehetett kiállni, vagyis nem volt más kiút, ki kellett állni. Hanem jóformálag még ki sem cövekeltem a parcellákat, amikor jött a levél a leánytestvéreimtől, hogy ők is kériek a rájuk eső részt, a jussot. Ha kéritek, hát megkapjátok, mondtam magamban, s elhatároztam, hogy gyorsan, mielőtt a gazdálkodás beköszöntene, kiporciózom én nekik a jussot... Három testvérem van, egy Bukarestben, oda ment férjhez a két világháború között, a másik Aradra, a harmadik a bécsi döntés után úgy döntött, hogy egy másik döntést nem vár meg, ezért férjhez ment Nyíregyházára. Most éppen tőle jövök, neki vittem a földrészét ebben a ládában.

– A határnál nem akadékoskodtak, hogy mi van a katonaládában?

– Hát kezdtek volt nyekeregni, okvetetlenkedni, köntörfalazni, értetlenkedni. Kinyitottam a ládát, tessék, mondtam, nézzék meg, akár meg is kóstolhassák. Azt kérdik, honnan viszem, hova viszem, miért viszem. Mondom nekik, ez székely föld, csíkszentdomokosi szülőföld, a testvérem része. A testrészem, és fáj. Nem valami kövér föld, igaz, de lehet belé kaktuszt ültetni a házban, fent a balkonon.

– A leánytestvérei örvendtek-e a jussuknak?

– Ahogy láttam a ráncos arcukon, a bárázdált pofájukon, többre számítottak. Ennyi jár, a ládában lévő egy vékaféjeje... A többit kérjék a balánbányai bányavállalattól, mondtam.

– Maga kért-e valamit vissza a bányavállalattól? – kérdeztem kíváncsian.

– Én semmit sem. Én már az ötvenes években megkaptam tőlük a szilikózist, s az nekem elég volt. Nyugdíjjal járt. Hosszú ideig a szilikózisból éltem, nem a kollektívából.

* FERENCZ IMRE
Történelmi loárverés
Status Kiadó
Csíkszereda 2005

A BÉKA ÉVE

A tavasz beálltával a hegyekről, mezőkről leáradó víz kimossa a talajban elbújó, még félig dermedt állapotban vagy éppen ébredező kétéltűeket, történetesen a vidékünkön élő békákat. Az amúgy is kevés számban és pusztulófélben levő békák külön védelemre szorulnak, hiszen környezetünkben nagy hasznót hajtanak. Sajnos, pusztulásukhoz az ember is hozzájárul azáltal, hogy felszámolja élőhelyeiket, szennyezi a környezetet, vagy éppen húsáért vadássza őket. Gyermekeink is sokszor kővel dobálják a békákat, amiért őket is fel kell világosítani e kétéltűek hasznosságáról.

Nemrég a Hargita Népe közéleti napilap hasábjain Pomjánék Béla neves földrajz és biológus tanár hívta fel figyelmünket a kétéltűekkel kapcsolatos dolgokra. Amint írja, a világ környezetvédő szervezetei a kétéltűeket, s ezen belül a békákat fenyegető veszély miatt a 2008-as évet a Béka évének nyilvánították. Ehhez kell tehát tartásunkat, és megfelelő felvilágosítással védjük, csökkentjük azok pusztulását.

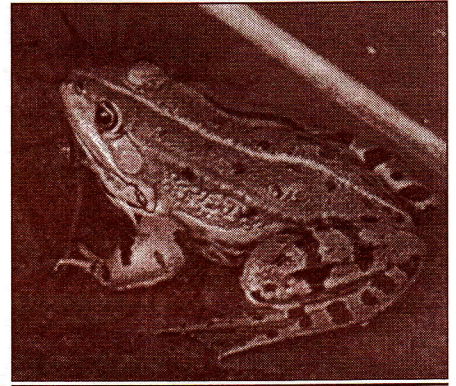
A nálunk ismeretes békák közül a KECSKEBÉKA az, amelyik még itt-ott előfordul határainkban. Amint a cikk szerzője is hangsúlyozza, a kecskebékát könnyű felismerni fűzöld bőréről, amelyet fekete foltok tarkítanak. Ujjai között úszóhártya van, a vízben jól úszik és hosszú hátsó lábai segítségével a szárazföldön nagyokat ugrik. Ha bőre kiszárad, elpusztul.

Egy másik béka, a VARANGYOSBÉKA, amelyik ritkán látható, mert inkább éjszaka vadászik. Van zöld és barna varangy, bőrük mirigyekben gazdag, érintésre váladékot választanak ki magukból, és védekezésképpen vizes sugárral riasztják el az okvetetlenkedőket.

A békák általában vízi rovarokkal, bogarakkal, legyekkel, szúnyogokkal, lárvákkal táplálkoznak. A varangyosbéka férgesekkel is táplálkozik, de étrendjébe tartozik a zöldegekben található csupaszcsiga is, amely ugyancsak éjjel szeret előbújni.

Hogyan védhetjük mi is a kétéltűeket? „Elsősorban hagyjuk őket élni, ne szeressük annyira a kecskebékát, hogy megegyük a cubájkait, a vendéglők menüjében ne szerepeljenek ínycsalaként.” – zárja említett cikkét a szerző.

N. Sz.

TUDJA-E HOGY?

– Galileo Galilei szerkesztette meg 1600-ban az első hőmérőt. Ez egy körülbelül fél méter hosszú, egyik végén nyitott, másik végén gömbbé öblösödő üvegcső volt. Galilei a gömböt felmelegítette, ezután a cső nyílt végét vízbe dugta. A gömb lehűlésével a benne lévő levegő összehúzódott és a víz kevésbé behatolt a csőbe. Aszerint, hogy a hőmérséklet nőtt vagy csökkent, a csőben lévő vízszint magassága is növekedett vagy csökkent.

– A levegő mínusz 190 fokon cseppfolyósodik.

– A zúzmararétegről a hűtőszekrényben egyesek azt hiszik, hogy hűt, pedig a valóságban akadályozza a belső tér hűtését. A zúzmara ugyanis hőszigetelő, és ezért időnként le kell olvasztani, különben több áramot fogyaszt a hűtő.

– A legrégebbi, de még ma is leggyakrabban alkalmazott módszer a fagy elleni védekezésben a füstölés, amelyet tudomásunk szerint már időszámításunk kezdetén is alkalmaztak.

– Évente átlag tizenhatmillió vihar tombol a Földön. Az Antarktisz egyes részein az évről-évre 340 napja viharos.

– Különbösg van a vihar és a zivatar között. A vihar nagyon erős, másodpercenként 15 métert meghaladó szelet jelent. Van homok-, por- és hóvihar, ilyenkor az erős szél magával ragadja a homokot, a port vagy a havat. A zivatar villámlással és mennydörgéssel járó záporosó. A kettő gyakran együtt jelentkezik.

– A lidércfény a szerves anyagok rothadásakor keletkező gyúlékony gázok (foszforhidrogén, metán) levegővel való érintkezése közben jön létre öngyulladás következtében, és így könnyen lángra lobbanak.

– Széttörhető énekszóval egy üveg pohár, ha a pohárba beleénekel hang rezgésszáma megegyezik a pohár alaphangjának rezgésszámával. Ebben az esetben a pohár kirezgése anyira megnövekedhet, hogy rezonancia folytán, hogy széttörik.

AZ ÁLLATTARTÓ GAZDÁK FIGYELMÉBE

Dr. Antal Vidor körzeti állatorvos többször felhívta a gazdák figyelmét állataik bejegyeztetésére. Ezúttal is közli, hogy ez év januárjában megjelent egy újabb kormányhatározat, amelynek előírásai fokozottan érdeklik a falusi embereket. E szerint, ha az állatorvos nem regisztrált, fűlszám nélküli szarvasmarhát, juh félélt vagy sertést talál a gazdaságban, a kiszabható bírság 600-1200 lej között lehet, amelyet külön akkor is alkalmazhat, ha valaki állategészségügyi bizonylat nélkül szállít élő állatot vagy állati eredetű termékeket.

A kormányhatározat külön hangsúlyt fektet az állatok védelmére, azok megfelelő körülmények közötti szállítására 65 km-en felül és alul. Amennyiben az állategészségügyi szerveket a gazda megakadályozza feladataik végzésében, vagy visszautasítják a törvényes előírások betartását, pénzbüntetésben részesülnek.

Reméli, hogy községünkben mindenki eleget tesz a követelményeknek, és nem kerül sor a bírságok alkalmazására. Ezúttal ismételt közli, hogy a levágott állatok fűlszámait a gazdák hozzák be a körhöz a nyilvántartásból való törlés miatt.

FONTOS TUDNI

A területalapú támogatások kifejtése a 2007-es évre, a napokban megkezdődik. Ezért szükséges, hogy mindazok, akik erre jogosultak ellenőrizték bankszámlájuk (CEC) érvényességét. Akiknek a múlt év márciusától számlájukon nem volt pénzösszeg, azt a számlát automatikusan „befagyasztották”, de kérésre újra megnyitják.

Az érdekeltek bővebb felvilágosításért forduljanak a helyi takarékpénztár (CEC) kirendeltségéhez.

FOKHAGYMA A KÓROKOZÓK TAKARÍTÓJA

Ha két gerezd fokhagymát átnyomunk a fokhagymanyomón és elkeverjük 1 teáskanál mézzel, két-három nap alatt kitakarítja a kórokozókat a szervezetből. Naponta 4-5-ször kell elfogyasztani a fenti mennyiséget. Különben a fokhagyma hatásos a különböző baktériumok, vírusok és a bélfertőzések leküzdésében és enyhíti a köhögéses és légúti panaszokat.

ÉRDEMES MEGPRÓBÁLNI

– A tejet forralás után csak akkor szabad lefedni, ha már egészen kihűlt.

– Hogy ne főjön túl a tészta egy csepp olajat vagy vajat tegyünk a rizs, makaróni vagy más tésztafőző vízébe.

– A zsír kellemetlen fröcskölését megakadályozhatjuk, ha beleteszünk egy kevés sót.

– A ragadós élelmiszereket könnyen felvágthatjuk, ha a kést forró vízbe mártjuk, kissé felmelegítjük, így könnyen és szépen szeletelhetjük fel a tortákat, de a lágy sajtokat is.

– Friss kenyeret, kalácsot vagy süteményt forró késsel könnyen felszeletelhetünk.

– Jó kávé készíthetünk, ha főzés előtt néhány szem sót hintünk a kávéba.

– Jó tudni. A leves nem fut ki, ha a fazék belső karimáját kevés vajjal megkenjük.

– A meghámozott hagymát tartsuk hideg folyóvíz alá, mielőtt vágni kezdenénk. Ha még várnunk kell a vágással, a meghámozott hagymát tartsuk hideg vízben.

– Nem könnyezünk, ha a hagymavágás közben egy korty vizet tartunk a szánkban.

– A sonka ízletes marad, ha a főzővízbe egy nagy fej vöröshagymát teszünk héjastól. A felesleges sót is magába szívja.

– Panírozás előtt mindig töröljük szárazra a húst, akkor nem válik le a bundája.

– A mélyhűtött halat – a tengeri halat is – tejszínben áztatva olvasszuk fel. A tej megszünteti a mélyhűtés szagát, és a hal jobb ízű lesz.

– A szalonna szeletek szépen megsülnek, ha sütés előtt hideg vízbe mártjuk.

– Ha a paszuly hosszas főzés után sem puhult meg, 1 mokkáskanál szóda-bikarbonáttól 10 perc alatt puha lesz.

– Ha nem akarjuk, hogy a tojás főzés közben kirepedjen, a tompa végén szúrjuk meg egy tűvel.

– Ha a tojásokat kanállal helyezük a már forrásban levő vízbe, elkerülhetjük, hogy elreped a héja.

– Tojásfehérjét a sárgájától egyszerű elválasztani, ha egy kis tölcsérbe törjük bele a tojást. A fehérje átfolyik a tölcsér nyakán, a sárgája egészben fennmarad.

SZÓLÁSOK, MONDÁSOK

(régli kalendáriumokból tallózva)

Eb is megalkuszik egyszer a macskával = minden összeveszésnek, haragnak kibékülés a vége.

Kullog, mintha epred szedne = lehorasztott fejjel bandukol, kullog.

Kétszer kell agyonütni = csupa élet-erő, egészség valaki.

Akasztottak már jobbat is nála = nagyon gazember.

Az átalvetőnek csak az elejét látjuk = csak a mások hibáit vesszük észre, a magunkéit nem látjuk.

Fordul, mint az árnyék = folyton változtatja a nézeteit, magatartását.

Árpatőrek, búzatőrek, összeveszett a két öreg = mondják, ha két kisgyerek hajba kap.

Olyan, mint az estig sütő asszony = nagyon lassú munkájú.

Félre farag = barátságatlan, magának való ember, megbízhatatlan, nem szavatartó ember, nem arra felel, amit kérdeznek tőle, kitérő válaszokat ad.

Nem úgy fázik, ahogy reszket = nagyobb mutatója a baját, mint amilyen a valóságban. Nem őszinte, nem megbízható ember.

Ne vedd le a fejemet! = ne szomoríts!

Egyidős a fejével = kitérő válasz arra, hogy milyen idős valaki. Felnőtt már, a maga felelősségére cselekszik.

Úgy maradt, mint a szedett fa = mindenét elvették, és magára hagyták.

A KÖRNYEZETVÉDŐK FIGYELMEZTETÉSE

A tavaszi áradások során a folyóvizekben, patakokban úszó tárgyak mederelzáródást okozhatnak és ezáltal árvízveszélyt. Ne dobáljunk tehát semmit a vízbe, mert saját zsebünk bánja meg. Azon kívül, hogy egyénileg is megbüntetnek, a környezetvédelmi őrség valamint a vízügyi hivatal az önkormányzatokat szólította fel a területükön áthaladó folyóvizek medreinek kitakarítására. Mindezt azonban az adófizetők pénzéből kell kifizetni, amit talán jobb dolgokra is el lehetne költeni.

A lap megjelenését a **Communitas Alapítvány és Hargita Megye Tanácsa támogatja**

BÖZSI NÉNI RECEPTJEI

Poharas előétel elkészítése 40 személyre

Szükséges hozzávalók: 1db. préselt húskonzerv, 20 db. tojás, fűszer, kevés zsír.

Veszünk 10 db. régi fajta mustáros poharat (kemény falú pohár is lehet). A húskonzervet lereszeljük egy tányérba. A poharakat kiszírozzuk, a legaljára teszünk egy kis közös fűszert (bors, paprika, só). Legalul beleeresztünk minden pohárba egy-egy nyers tojást és a lereszelt húst rászórjuk. Erre újra ráteszünk egy-egy nyers tojást és lefűszerezzük az egészet. Lábosba rakjuk, kevés vizet töltünk a poharak alá, kidunsztoljuk fődő alatt addig, amíg kemény lesz a tojás teteje. Megvárjuk, amíg kihűl. Hidegen veszünk minden egyes poharat és késsel körbevágjuk. A tenyerünkbe kiborítjuk a tartalmát és lapitón hosszan négybe vágjuk, majd tálaljuk. Jó étvágyat.

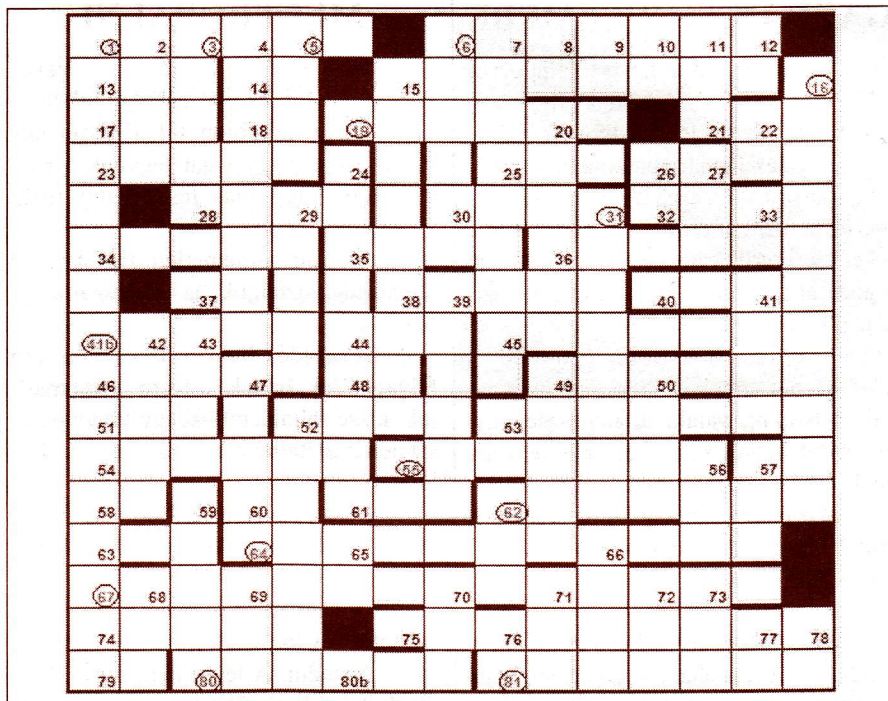
Rakott padlizsán (vinete) elkészítése.

Két darab padlizsánt meghámozzunk, fölszeleteljük karikákra, lisztbe mártjuk, átsütjük. Piros paradicsomot forró vízben lehámozzunk és fölszeletelünk. Egy kevés örölt húst hagymászsírban megdinsztelünk bezesítve. Alól kevés zsírt rakunk, egy adag padlizsánt, paradicsomot, egy adag örölt húst. Ha nagyobb adagra van szükség akkor lehet még egy adagot rakni mindkettőből. A tetejére tojást teszünk egészen fölverve, tejföllel, befődjük és a sütőbe tesszük.

Egy sikeres kocsonya elkészítése

A kocsonyának valót a mennyiségtől függetlenül este hideg vízbe tesszük. Reggel átpucoljuk, többször leforrázzuk és üres fazékba légmentesen belerakjuk. Feltöltjük forró vízzel, addig, amíg a húst 4 ujjnyival ellepi a víz. Teszünk bele 1-2 hagymát, 2-3 sárgarépát (murtot), 1 fej megpuccolt fokhagymát gézbe belekötve, 1 dkg borsot, szintén gézbe rakva, és sót. A fővéshez szükséges idő 6-8 óra. Mikor megfőtt, akkor kicsontoljuk, a levét legalább kétszer átszűrjük, a zsírt a tetejéről leszedjük. Tányérba rakjuk a húst és rátöltjük a meleg levét. A tetejére paprikát és örölt borsot szórunk.

REJTVÉNY

KOSSUTH LAJOS ÉS A SZABADSÁGHARC

Az 1848-as szabadságharc 160. évfordulójára emlékezve Kossuth Lajos életútjának egyes mozzanatait idézzük fel a rejtvényben.

VÍZSZINTES: 1. Ifjú forr. Találkozóhelye. 6. Kossuth feleségének keresztnéve. 13. Ádám párja. 14. Betűt vet. 15. Zárda. 17. Feleség. 18. Szolmizációs hang. 19. 48-as tábornok. 21. Megkülönböztetőjel. 23. Katona bére. 25. ... Miklós, építész. 26. ... Turner (Am. énekesnő). 28. Női becenév. 30. ... Armstrong (Am. űrhajós). 32. Tlen párja. 34. Vezeklő. 35. Nemes gáz. 36. Misére szólít. 37. Részvénytársaság röv. 38. Cigány rom. 40. Fr. férfinév. 41b. Kossuth szülőhelye. 44. Kibogoz. 45. Pihen. 46. Munkahely. 48. „va” párja. 49. Marxi .... tanok. 51. Szegecs rom. 52. Szorító (box). 53. Csukódik. 54. Kilátásba helyezés. 55. Kossuth ravatalozóhelye ....Múzeum. 57. Te rom. 58. Étélizesítő. 60. Egész. 61. Tüskés állat. 62. Háromszéki (Kovácsna) falu. 63. Tan (japán vallási irányzat). 64. .... Temető, Kossuth végső nyugalóhelye. 67. A börtönből szabadították ki a forradalmárokat. 74. Esőcsatorna a háztetőn. 75. Búsuló. 79. Tetejére. 80. A „FIATAL MAGYARORSZÁG” egyik vezetője. 81. A „FIATAL MAGYARORSZÁG” csoportosulás másik vezére.

FÜGGŐLEGES: 1. Kossuth beosztása a Batthyány kormányban. 2. Csúcsos. 3. Az első (forr.) magyar miniszterelnök

keresztnéve. 4. Megcsillantó. 5. Vértanúk városa. 6. Olasz város, ahová Kossuth emigrált. 7. Erőtlenedik. 8. Vés. 9. Kötőszó. 10. Ezt „e” nélkül! 11. Elemi részecske. 12. Arra fele. 15. Bennfentes. 16. Kossuth vallási hovatartozása. 20. Békaporonty. 22. Magam. 24. Magyarországi színész V..... Imre. 26. Múlt időjele. 27. Becézett Ilona. 29. Guzsaly. 31. Itt nyomtatták ki a nemzeti dalt. (nyomda). 33. Antonov repülőgépe. 39. Ismeretlen. 41. Idős nő megszólítása. 42. Kezdőpont. 43. Érdemjegyek. (rom). 47. Becsületes, beleváló. 49. Hőemelkedése van. 50. Ének. 52. Hasít. 53. Zöm (ö nélkül). 56. Ezen a helyen. 57. ... et moi (Fr). 59. Jeles nap. 62. Petőfi tábornoka ... József. 65. Sír. 66. „Kató néni”... József, magyarországi színész. 68. Valaminek az ellenértéke. 69. Kiejtett kettős betű. 70. Cigaretta (Nép.). 71. Fohász. 72. Árverés (röv.). Ilka (I nélkül). 76. Véd. 77. Cipész szerszám. 78. Téli sporteszköz. 80b. Személyes névmás.

MEGJEGYZÉS: A HOSSZÚ ÉS A RÖVID MAGÁNHANGZÓK KÖZÖTT NEM TETTÜNK KÜLÖNBÉSÉGET!

Készítette: KÉMENES SÁNDOR
BÁLINT BERNADETTE

SZÉKASZÓ

Szerkesztők:

Szabó Kázmér

Szőcs László

Németh Szilveszter

A nyomdai munkálatok az Alutus Rt. nyomdában készültek